80 років 1893 1973
Службі Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125

УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 9. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 15-го СІЧНЯ 1974 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK TUESDAY, JANUARY 15, 1974 No. 9. VOL. LXXXI.

Докторська дисертація з історії української культури в Іллинойському університеті

Чикаго - Урбана (ДМС) — Олександер Сидоренко оборонив з визначним успіхом в Іллинойському Університеті в Урбана - Шампейн свою докторську дисертацію на тему „Київська Академія в XVII-му Століттї". Публічна оборона праці відбулася 13-го грудня 1973 року в Департаменті Історії того ж Університету перед Іспитовою Комісією, у склад якої входили професори: д-р К. А. Гічінс, д-р Д. Л. Ренсел, д-р Р. Т. Фішер, д-р Д. М. Штоґрин і д-р Б. Юрофф, Голова Комісії. Дисертація д-ра Сидоренка, що обіймає 400 сторінок, поділяється на такі розділи: 1) Спадщина конфлікту (між Україною і Польщею та між українською православною церквою і католицизмом); 2) Київська Академія до 1686 року (характеристика історичного процесу); 3) Золота доба Академії за гетьманування Івана Мазепи, 1686 - 1709; 4) Внутрішня організація Академії: адмінстраця, професура студенти та джерела фондів утримання її; 5) Програма навчання, і 6) Київська Академія, як явище українського барока. Узгляднюючи майже всі доступні джерела, публіковані в різних мовах, автор подав суцільну монографію цього першого українського і заразом східньоевропейського університету. Праця відзначається своєю оригінальністю передусім в тому, що разом з детальним обговоренням ключевих історичних постатей і подій, зв'язаних з цією високою школою, широко обговорює філософські основи її навчання та порівнює його з навчанням високих шкіл центральної і західньої Европи. Знаменним у праці є також те, що її автор присвячує цілий розділ всебічній характеристиці Академії за панування гетьмана Мазепи, називаючи цей період „Золотою добою" її розвитку.

Д-р Сидоренко, уродженець Полтави, малою дитиною перебув лихоліття війни та скитальщину, після чого з батьками оселився в Бразилії, де й закінчив початкову школу. Середню освіту здобув він в Чикаґо, де й закінчив 4 роки студії в Чикаґському Відділі Іллинойського Університету — „Нейві Пір", осягнувши ступінь бакалавра в 1966 р. Після цього перейшов на вищі студії з ділянки історії до Іллинойського Університету в Урбані, де в 1967 р. осягнув ступінь маґістра, продовжуючи опісля своє навчення до докторату, під час чого вислухав усі виклади з українознавства. При цьому слід підкреслити, що майже всі свої семінарійні праці в часі студій („пейперс") тоді майбутній докторант присвячував темам з історії України та української культури; деякі з них були читані на наукових конференціях та публікувались в журналі „Горизонти". В часі своїх вищих студій д-р Сидоренко через три роки викладав в Департаменті історії і весь час був одним з найбільш активних членів місцевої Української Студентської Громади, очолюючи її в роках 1969-70.

Крім своєї студійної та студентської праці, д-р Сидоренко віддавав свій вільний час для своєї виховної організації — СУМ-у, з рядів якої вийшов на студії. Бувши студентом Іллинойського Університету в „Нейві Пір", він очолював ОД ТУСМ в Чикаґо, а тепер є членом Сеньйорату ТУСМ-у та членом Секції Історії України Наукового Товариства ім. Шевченка. В цьому часі д-р Сидоренко вже другий рік є професором історії центральної та східньої Европи у Стейтовому Університеті Аркенсо, де у своїх викладах значну частину лекцій присвячує історії рідного народу.

Студії українознавства на Вейнському університеті потребують студентів

Детройт (Л. Приходько). — Заходами української громади Детройту та при співпраці викладачів д-ра В. Рудого та д-ра М. Цапа, курси українознавства були започатковані на Вейнському університеті в 1953 та в 1958 рр. Громада зібрала необхідні фонди для оплати викладів, але ці старання закінчилися невдачею через брак студентів.

В 1968 р. Українська Американська Культурна Фундація під керівництвом М. Климишина, О. Лисківської, В. Мамчура, Д. Строїча, О. Захаркова знову відновила курси української мови при Вейнському університеті. Представники Фундації домовилися з університетською адміністрацією, що українська громада внесе необхідну суму на покриття коштів викладання з тим, що в майбутньому, якщо буде відповідна кількість зацікавлених студентів, університет частково буде допомагати в оплаті.

П'ять років минуло. За цей час курси української мови, що їх веде мґр Л. Приходько, (початкові — 0101, 0102, 0103 та вищі 0201, 0202, 0203) відвідало 180 студентів, курс української культури 0465 — 11 студентів, а курс української літератури 0460 не відбувся за браком достатньої кількости студентів (записалося тільки 4 соби). Крім того, кожного року біля 12 студентів з відповідною підготовкою мали змогу складати спеціяльні іспити з української мови і отримувати кредити, які зараховувалися їм або для виповнення університетських вимог з чужоземної мови або в ділянці гуманістичних наук.

В минулому році українознавча програма поширилася, маємо додаткові курси української літератури (літ. 19 ст. — 0450, 0455) та курс — самостійних студій — 0590, який дає змогу студентам вибирати певні літературні або лінґвістичні теми і опрацьовувати їх самостійно під керівництвом викладача і таким чином поглиб-

(Закінчення на стор. 3-ій)

СВЯТ-ВЕЧІР У ГАРВАРДІ

Кембридж. — Більшість українських студентів Гарварду повернулась з різдвяних вакацій до Кембриджу вже в перших днях січня, щоб продовжувати свої щоденні студії. Але на Різдво Христове за старим стилем, 7 січня, хоч усі університетські інституції вели нормальну щоденну працю, Український Науковий Інститут був закритий, не проводились тоді жадні зайняття. На Свят-Вечір студенти були запрошені до гостинного дому пані Марії Турко і її доні Ярини, яка є українською бібліотекаркою у Вайднер бібліотеці. Традиційно застелений стіл, ялинка, свят-вечірні страви, колядування і святочні побажання при поділі просфори створили чудовий різдвяний настрій. Усі присутні через телефон відспівали коляду і склали святочні побажання професорам О. Пріцакові та І. Шевченкові.

Процедура „імпічменту" президента Ніксона може затягнутися на кілька років — думає Саксбі

Вашинґтон. — У неділю, 13-го січня, генеральний прокуратор Вілліям Саксбі заявив, що якщо президент Ніксон постановить покликатися на принцип „екзекутивного привілею, а також відмовиться передати Юридичній комісії Палати Репрезентантів магнетофонні записи та документи, то процедура „імпічменту" (формального обвинувачення Президента) може затягнутися на кілька років. Як відомо, Юридична комісія Палати кілька місяців тому почала розглядати можливість такого формального обвинувачення президента Ніксона у зв'язку з Вотерґейтською аферою та іншими спарвами. Виступаючи на телевізійній програмі „Фейс ди Нейшен", Саксбі сказав, що, на його думку, Президент „має право на деякі привілеї" в цій справі, але на які саме, то це ще ніколи не було встановлено. Саксбі заявив, що Президент правдоподібно має право відмовитися передати Юридичній комісії документи, які стосуються державної безпеки. Остаточне рішення, які документи президент Ніксон мусить передати, а які зможе надалі задержати в тайні, буде видане Найвищим Судом ЗСА, твердив генеральний прокуратор Саксбі. Він також висловив думку, що сумнівається, чи президент Ніксон навмисно задержав би інформації, які були б конечні для продовження слідства Юридичною комісією. Генеральний прокуратор також сказав, що не думає, що президент Ніксон зрезиґнує, бо „він досить твердий". Таким чином, справа „імпічменту" може затягнутися на кілька років, бо тільки Найвищий Суд ЗСА зможе рішити, як далеко сягає принцип „екзекутивного привілею".

В справі резиґнації президента Ніксона минулої неділі говорив також сенатор Беррі Ґолдвотер. Виступаючи на телевізійній програмі „Міт ди Пресс", републіканський сенатор із Арізони заявив, що він не думає пропонувати, щоб президент Р. Ніксон зрезиґнував, бо це довело б до „надзвичайних зрушень в американській політиці". Ґолдвотер твердив, що престиж президента Ніксона та його спроможність кермувати державою зросли за останніх кілька тижнів. Б. Ґолдвотер закликав американську публіку залишити Президента в спокою, бо Америка має важливіші проблеми, ніж Вотерґейт. Він додав, що до великої міри американський народ вже все одно забув про Вотерґейтську аферу; а цікавиться іншими справами.

Яворський не передасть документів Конґресовій комісії

Вашинґтон. — Спеціяльний Вотерґейтський прокуратор Леон Яворський, покликаючись на леґальні принципи, заявив, що він не зможе передати Юридичній комісії Палати Репрезентантів, яка розглядає можливості формального обвинувачення („імпічмент") президента Ніксона, ті документи, які одержав від Білого Дому. Яворський заявив, що він хоче співпрацювати з конґресовою комісією, але згідно із законом, ці інформації, які одержав для великої лави присяжних, мусять залишитися в тайні аж до закінчення діяльности цієї лави присяжних. Таким чином, Юридична комісія мусітиме дістати повновласті вносити формальні судові внески („сапінас"), щоб могти вимагати передачі їй президентських документів. Думають, що коли Конґрес повернеться з Різдвяної відпустки, то тоді Палата Репрезентанів голосуватиме в справі надання комісії цього права. Вислід голосування буде першим вказівником, чи між конґресменами домагання „імпічменту" справді такі поширені, як це твердить велика частина американської преси.

Сенатор Проксмаєр підозріває нафтові компанії у монопольних методах

Вашинґтон. — Демократичний сенакор Вілліям Проксмаєр із Віскансину звернувся до Департаменту справедливости, щоб цей департамент перевірив, чи деякі великі нафтові корпорації не застосовують монопольних методів. У листі до генерального прокуратора Вілліяма Саксбі сенатор Проксмаєр твердив, що існує можливість, що головні нафтові компанії спільно стараються нелеґально контролювати рівень цін на нафтові продукти, стараються обмежувати продукцію, умовляються між собою щодо розподілу ринків і не доставляють нафтову ропу малим незалежним рафінеріям, щоб в такий спосіб зліквидувати їх як конкурентів. Проксмаєр також вимагав, щоб Департамент справедливости розглянув саму структуру нафтової індустрії, яка, на думку Проксмаєра, є монопольна, бо головні корпорації контролюють продукцію нафтової ропи, є власниками більшости рафінерій та нафтопроводів, а також контролюють велике число бензинових стацій. Сенатор із Віскансину твердив, що з огляду на цю монопольну систему менші компанії та роздрібні продавці не можуть конкурувати з великими корпораціями. Проксмаєр повідомив, що цього тижня кілька конґресових комісій розпочнуть переслухування в цій справі.

Саймон звертається до рафінерій в справі продажу американської нафти

Вашинґтон. — Вілліям Саймон, голова Федерального Енерґетичного Управління, звернувся до 26-ох головних американських рафінерій нафти, щоб вони незалежним гуртовим продавцям нафтових продуктів продавали більше домашньої нафти, яка є дешевша від імпортованої. Саймон заявив, що Енерґетичне Управління одержує зажалення від незалежних продавців оливи для огрівання, що вони втрачають своїх покупців, бо ґальон їхньої оливи коштує 10-12 центів більше, ніж ґальон оливи, яку продає „Ґалф Ойл", „Саноко", чи будь-яка інша велика нафтова компанія. Малі незалежні продавці оливи для огрівання не можуть конкурувати з цими великими продуцентами щодо цін і тому звертаються до Уряду, щоб вирівняв ці ціни. Якщо рафінерії та великі продуценти нафтових продуктів виконають вимогу Саймона, то ціни оливи для огрівання, яку продають незалежні продавці, повинні обнизитися, а ціни великих нафтових компаній — трохи зрости. Тоді ціни були б майже однакові.

СССР БУДУЄ НОВІ ПІДВОДНІ АТОМОВІ ЧОВНИ

Вашинґтон. — Як повідомляють речники Пентаґону, Совєтський Союз поширює і розбудовує свою підводну фльоту, збільшуючи її новими змодернізованими підводними атомовими човнами, озброєними в далекосяжні ракети з атомовими головками. Ці самі джерела повідомляють, що вони в коротці опублікують доказові матеріяли, що СССР, якщо йдеться про підводні човни з атомовою погінною силою і далекосяжні ракети, вневдовзі випередить ЗСА, а може вже їх випередив. Справа совєтських підводних човнів і далекосяжних ракет стала відомою минулого тижня, коли секретар оборони ЗСА Джеймс Шлізінґер повідомив, що СССР почав випробовувати свої нові міжконтинентальні балістичні ракети і що Москва прив'язує багато уваги до випродукування модерних ракет. В повідомленні Пентаґону далі говориться, що на Заході стали відомі намагання Москви випередити в стратегічній зброї інші країни, а в першу чергу ЗСА, і що СССР більше як колинебудь раніше віддає увагу розбудові більшого тонажу підводних човнів з далекосяжними ракетами. Новий совєтський підводний човен є більший від американського типу „Дельта", який брав участь в совєтських морських маневрах в 1972 р. Але, як твердять знавці, він внутрішньо більше і багатше розбудований. На чердаку такого човна знаходяться 16 балістичних ракет з радіюсом засягу 4.000 миль („Дельта" має тільки 12 ракет). Згідно з попереднім домовленням, Совєтський Союз може вдержувати 62 підводні човни і 950 ракет. В часі договору про частинне розброєння, СССР мав тільки 45 підводних човнів, в тому числі 31 тяжких озброєних ракетами із засягом не більше як 1.500 миль. В Пентаґоні вважають, що в процесі будови знаходиться тепер ще додаткових 50 човнів. Отже, в результаті СССР вже порушив угоду і перейшов поза дозволене число. Для порівняння подається, що ЗСА розпоряджають тільки 41 човнами з атомовими ракетами — 15 „Поляріс", 20 модерніших „Посайдо" і 6 човнів, які можуть вживати ракети меншого калібру і засягу, бо тільки на 2.800 миль. Занепокоєння на Заході викликають вістки про будову в СССР все нових й нових підводних човнів. Департамент оборони ЗСА повідомляє, що, наприклад біля Мурманська і Владивостока змасовано багато матеріялу для побудови цих човнів, натомість в ЗСА деякі будови цих човнів сповільнили свої праці, або цілком припинили будову. Секретар оборони Шлізінґер вважає, що ЗСА повинні призначити більше коштів на побудову нових модерних підводних човнів, щоб збалянсувати підводну морську фльоту Совєтського Союзу.

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ УРЯД СХВАЛИВ ПЛЯН ЗВІЛЬНЕННЯ СУЕЗУ І СТВОРЕННЯ БУФОРНОЇ ЗОНИ В СИНАЮ

Єрусалим. — У висліді заходів державного секретаря ЗСА Генрі Кіссінджера, який якраз тепер перебуває на Близькому Сході, ізраїльський уряд остаточно погодився на плян відтягнення своїх військ з західнього і східнього берегів Суезького каналу та створення на схід від Суезу буфорної зони, яка мала б розділяти ізраїльські та єгипетські збройні сили. Хоч ніяких точніших даних про ізраїльський плян не подано, то, як інформують, цей плян в основному йде назустріч вимогам Єгипту. Як відомо, перед своїми нарадами з урядом Ізраїля Генрі Кіссінджер відвідав єгипетського президента Анвара Садата, з яким обговорив єгипетські умови. Закінчивши наради в Єрусалимі, Генрі Кіссінджер вже із схваленим ізраїльським пляном поновно виїхав до Єгипту для дальших розмов з президентом Садатом. Серед американських чинників панує переконання, що упродовж найближчих 48 годин пощастить на базі ізраїльського пляну досягнути повного погодження щодо відтягнення ізраїльських військ, як першого ступня у мирних переговорах між Ізраїлем і арабськими державами. В пляні Генрі Кіссінджера є відвідати також Йорданію та Сирію, щоб узгіднити окремі спірні питання з урядами цих двох держав. Особливо важливою буде зустріч Кіссінджера з сирійськими лідерами, бо досі між Сирією і Ізраїлем не вдалося наладнати ніяких контактів. Представники Сирії не взяли участи у першій фазі мирної конференції в Женеві. Генрі Кіссінджер надіється добитися погодження Сирії на започаткування безпосередніх контактів з Ізраїлем, який звільнив би частину окупованої сирійської території. Після утворення буфорної зони між Сирією та Ізраїлем, Сирія взяла б участь у мирних переговорах в Женеві.

Плянують створити нову Арабську Ісламську Республіку

Туніс. — Невдача лівійського лідера Муаммара Кадафі з пляном об'єднати Лівію з Єгиптом в одній федеративній республіці не захитала його у його дальших заходах об'єднувати арабські держави. 12 січня в Тунісі проголошено проєкт утворення Арабської Ісламської Республіки, в якій мають об'єднатися Лівія і Тунісія. Згідно з пляном, нова республіка матиме одного президента, одну законодавчу палату, спільну армію, один державний прапор. В офіційному повідомленні про заплановану унію двох арабських держав говориться, що в справі унії має ще відбутися в обох країнах референдум. Спершу дату референдум було визначено на 18 січня, але відтак цю дату перенесену з „процедуральних мотивів" на 20 березня. Договір про об'єднання Лівії і Тунісії підписали полк. Муаммар Кадафі та президент Габіб Бурґіба.

АДВ. П. САВАРИН НАІМЕНОВАНИЙ КОРОЛІВСЬКИМ РАДНИКОМ

Едмонтон. — Відомий суспільно-громадський діяч, один з головних промовців на Другому СКВУ, адв. П. Саварин був наіменований на королівського радника. Адвокат П. Саварин є членом Альбертійської консервативної партії і вже від довшого часу активний в політичному житті Канади. Він є діяльним і провідним членом багатьох українських організацій в Едмонтоні та бере живу участь в українському громадському й політичному житті.

КІЛЬКІСТЬ В'ЯЗНІВ У СССР СЯГАЄ ДВА МІЛЬЙОНИ ОСІБ

Вашинґтон. — За даними Центрального Розвідочного Агенства (СіАйЕй) в СССР під сучасну пору близько 2.5 мільйонів осіб знаходиться в ув'язненні. З цією оцінкою не згоджуються британські совєтські експерти, які число совєтських в'язнів подають на понад один мільйон осіб. З цього загального числа совєтських в'язнів не менше як 10,000 осіб належать до катеґорії політичних в'язнів. За даними А. Солженіцина в його найновішій публікації „Архіпелаґ ҐУЛаґ 1918-1956" число совєтських в'язнів, яке за Сталіна досягало яких 12 мільйонів осіб, обнизилося після 1953 року до одного мільйона і втримується на цьому рівні до сьогодні. В'язні перебувають у широко розгалуженій системі тюрем і концтаборів, яких число подають на 900. Тільки відносно невелике число в'язнів перебуває у тюрмах. В основному в'язнів приміщують у концтаборах, чи таборах примусової праці, де вони мусять виконувати призначену працю. В таборах є примінюваний різний режим, але у всіх випадках умови таборового життя є дуже важкі з уваги на незадовільне харчування, непосильну працю, брак частіших контактів з рідними тощо. Невідрадні також гігієнічні умови у таборах. Таборова поліційна охорона стосує супроти в'язнів строгий режим нагляду. За найменше непідпорядкування розпорядкам, критику системи, невиконування призначеної норми передбачені суворі кари, зокрема ізоляція у т. зв. бункерах та позбавлювання і так обмежених привілеїв листування, чи відвідин.

Страх перед реакцією закордону стримує Москву від будь-яких адміністративних заходів проти Солженіцина

Москва. — Згідно з опінією чужоземних дипломатів і кореспондентів в СССР, як також совєтських дисидентів кремлівський режим не плянує застосовувати в найближчому часі якихось адміністративно - судових заходів проти Солженіцина за його опубліковану на Заході книжку „Архіпелаг ГУЛаг, 1918 - 1956" з ревеляціями про масове винищування людей у совєтських тюрмах і концтаборах. Кремлівське партійне керівництво побоюється, що арештування Солженіцина і влаштування судової розправи над ним може викликати дуже неприхильну а то й ворожу реакцію на Заході, особливо ж тепер, коли в Женеві починається европейська конференція для справ безпеки. Застосування таких чи інших репресій проти Солженіцина може викликати серед учасників цієї конференції переконання, що всі совєтські заяви про конечність встановлення европейської системи безпеки й бажання Москви підписати такий договір є тільки гарними, але ж облудними фразами і тільки підтвердять опір Москви проти будь - яких спроб співіснування між Заходом та СССР. Також, як виходило б із телевізійного виступу кремлівського коментатора Ю. Жукова, Москва не хоче застосовувати таких чи інших репресій проти Солженіцина, щоб не робити з нього мученика. Протеж, водночас із цим, каґебівський режим продовжує громити Солженіцина в пресі, передруковуючи голоси комуністичних газет із сателітних країн, або ж подиктовані совєтськими пропаґандистами виступи пресових органів західніх компартій, в тому числі й американської із засудженням книжки Солженіцина.

Чілійська хунта встановила гострішу контролю над пресою

Сантіяго, Чіле. — У суботу, 12-го січня, військовий уряд Чіле встановив ще гострішу контролю над пресою, бо тепер всі числа газет і журналів муситимуть перейти цензуру, заки будуть видруковані. Хунта офіційно не подала жадних причин на встановлення цієї цензури, але достовірні урядові джерела твердять, що цей захід потрібний, щоб в цей неспокійний час не допустити до поширення новин, які створювали б панічну атмосферу серед населення. Новозапроваджена цензура справді стосуватиметься тільки до преси правих і поміркованих політичних поглядів, бо зразу після державного перевороту, який повалив владу марксистського президента Сальвадора Альєнде, всі ліві публікації були заборонені.

Вимога присяги льояльности від політичних партій протиконституційна — рішив Найвищий Суд

Вашинґтон. — У середу, 9-го січня, Найвищий Суд ЗСА оголосив неконституційним закон стейту Індіяна, згідно з яким політичні партії, які хотіли брати участь у виборах, мусіли скласти присягу, що не пропаґують насильного повалення Уряду. Рішення Найвищого Суду відноситься не тільки до закону стейту Індіяна, а до подібних законів і в інших стейтах. Приблизно 20 стейтів тепер вимагають такої присяги льояльности. Всі 9 членів Найвищого Суду голосували, щоб проголосити такий закон льояльности неконституційним, але судді були поділені щодо леґальних підстав цього рішення. П'ять із них базували своє рішення на твердженні, що така присяга льояльности порушує конституційні ґарантії свободи слова, свободи преси та вільного зібрання, а 4 інші судді, всі призначені президентом Ніксоном, заявили, що вважають закон неконституційним, бо Індіяна ніколи не вимагала такої льояльности від Республіканської та Демократичної партій, а тільки від Комуністичної. Ціла судова справа почалася з того, що Індіяна в 1972-му році відмовилася помістити на виборчій лісті кандидатів Комуністичної партії на пости президента і віцепрезидента ЗСА, які не склали присяги, що не пропаґують насильного повалення Уряду. Чотири члени Найвищого Суду, які були призначені президентом Ніксоном, заявили, що якщо б ця присяга льояльности стосувалася кандидатів всіх партій, а не тільки Комуністичної, то вони були б за тим, щоб у майбутньому всі кандидати на президента ЗСА, а може й навіть всі кандидати на федеральні та стейтові пости були зобов'язані складати таку присягу.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Невикористаний аргумент

Теперішня ситуація в світі знову потверджує давню істину про важливість економічного аргументу в політиці. Як завжди, так і тепер говорять і пишуть про високі ідеали, про культуру, про волю і мир, але думають про нафту, пшеницю чи інші матеріяльні добра. Характеристичною в цьому відношенні була проголошена свого часу статистика скільки урядовців Державного Департаменту у Вашинґтоні вивчає яку з чужих мов. Звичайно можна б думати, що найбільше їх вивчає мови найбільших політичних контрагентів — російську, китайську чи іншу з мов великих держав. Але виявляється, що арабську мову вивчає майже вдвоє більше урядовців, ніж вивчає російську мову. Висновок ясний: нафта! Економічно-торговельні арґументи видно і за всіми теперішніми „відпруженнями", „співіснуваннями" та всілякими декляmаціями про мир як і видно їх було за більшістю восн у минулому.

Тим часом, ми майже іґноруємо цей преважливий економічний арґумент у нашій визвольній політиці. У нашій політичній літературі, також чужомовній, призначеній на те, щоб переконувати світ про потребу волі і незалежности для України, ми ще найменше користуємося тим найбільш переконливим економічним арґументом. Говоримо і пишемо про наше славне минуле, про кривди, що їх наш нарід зазнає від загарбників-окупантів, про великі культурні досягнення і талановитість українського народу, про красу української землі та про „річки крови і море сліз" і леліємо надії, бо десь хтось нас вислухав і співчутливо похитав головою чи прихильно написав. Біда тільки, що співчуття рідко коли заохочує до будь-якої акції в користь поневолених і гноблених, якщо інші не бачать в тому будь-якого власного інтересу.

Ми робимо помилку, що того їхнього інтересу у визволенні і незалежності нашого народу іншим не представляємо і не підкреслюємо. А він, цей „інтерес", такий наявний! Не тільки в теперішній енерґетичній, але і в кожній іншій господарській кризі, як і в загальному господарсько-торговельному розвитку вільна і незалежна Україна зі своїми природніми багатствами та своїм економічним потенціялом могла б мати рішальний вплив. І на це ми повинні звертати увагу та доказувати тим, від кого ми бажали б не тільки співчуття, але і практичної допомоги в наших змаганнях. Досі цей арґумент ми дуже мало використовували.

Спільна відповідальність

Америка і світ переживають одну з найбільших енерґетичних криз у мирному часі. Не входячи в причини цієї кризи та її спричинників, факт, що вона існує і ми всі спільно відповідальні за те, щоб з нею давати собі раду.

Різні люди по різному реаґують на цю кризу, яку відчувають головно власники та водії автомобілів, себто більша частина американського народу. Різні опитування виказують, що відносно мало людей бажає добровільно співпрацювати, щоб кризу злагіднити. На шляхах дальше багато автомобілів, і багато їх з одним тільки водієм, хоча уряд постійно закликає, щоб користуватись автомобілями тільки в потребі, наприклад, доїзду до праці, та щоб „комасувати" подорожніх — замість того, щоб кожний їхав своїм автом, користуватись спільно одним автом для кількох осіб. Те само дітється із ощаджуванням електричности та огріття по домах. Мало таких, які самі добровільно виконують урядові рекомендації щодо тих ощадностей. Така то вже людська вдача, що кожний очікує достосування до конечности всіх інших, тільки не його самого.

Тим часом, поборювання кризи це таки справді спільна відповідальність усіх громадян разом і кожного зокрема. Ми ж мусимо і повинні здавати собі справу, що наша зайва прогулянка автомобілем в теперішній кризі може нашому сусідові відібрати можливість завезти недужу дитину до лікаря чи шпиталю. Наша зайва ілюмінація навіть порожніх кімнат нашого мешкання може причинитись до того, що завтра можемо взагалі не мати світла. Це саме відноситься до огрівання та всіх інших вигод, залежних від пального.

Прилучуємось до багатьох подібних голосів і закликів в американській пресі та в інших засобах масової інформації, щоб кожний з нас рахувався з теперішньою енерґетичною кризою та її поборював ощаджуванням пального. Це бо наша спільна відповідальність!

Франц Липецький

НЕБЕЗПЕКА СОВЄТСЬКОЇ МІЛІТАРНОЇ МАШИНИ

Під таким заголовком появилася в „Рідерс Дайджесті" за грудень 1973 року стаття пера знаменитого журналіста міжнародної репутації і визначного знавця політики і стратеґії, Чарлса І. В. Морфі. В скороченні подаємо його думки і висновки.

Внаслідок теоретичного „мирного співіснування" ЗСА і Західня Европа зменшують свої оборонні бюджети тоді, як Совєтський Союз далі зброїться для вдержання політичної і мілітарної переваги в Европі. Справа рівноваги сил в Европі рішається тепер на конференції у Відні, де 19 держав мають виробити плян взаємної редукції коштовних мілітарних сил, що стоять одна проти одної в серці Европи, по одному боці сили НАТО, по другому керовані Москвою сили Варшавського пакту. Вислід конференції дуже сумнівний, бо Совєтський Союз ніяк не зречеться своєї мілітарної переваги в центральній Европі, в чому й небезпека для Заходу.

Факт, що мілітарна сила НАТО є релятивно стійка, натомість Совєтський Союз на протязі 18 років в рамках Варшавського пакту згромадив далеко більше ефективну мілітарну машину, про яку не знають, хоча й повинні знати західні політики. Поза концентрацією совєтських дивізій на китайському кордоні, 50 відсотків їхніх наземних і 70 відсотків повітряних сил, розташованих у Східній Европі, далі загрожують Західній Европі.

Як відомо, Варшавський пакт творять сім держав — Совєтський Союз, Болгарія, Мадярщина, Польща, Румунія, Східня Німеччина і Чехо - Словаччина. В північній і центральній Европі, на просторі від норвезького до австрійського кордонів є сконцентрована майже одномільйонова армія Варшавського пакту з 17,000 бойових танків і 4,300 бомбовиків, тоді як НАТО розпоряджає приблизно 600,000 армією, 3,500 бойовими танками та 2,000 бомбовиками. Не треба забувати, що війська Варшавського пакту є розташовані на широкій рівнині, яка тягнеться від Балтійського моря до Чехо - Словаччини, отже до центру розположення військ НАТО, і на випадок інвазії Західньої Европи легко їм буде розвинути бойову лінію.

По тому боці ріки Ельби в постійному поготівлі знаходиться найбільша в світі армія Варшавського пакту, яка складається з 58 дивізій (в тому 27 совєтських), 14,000 бойових танків (в тому 6,900 совєтських), біля 2,800 бомбовиків (в тому 1,300 совєтських) і 870,000 війська (в тому 430,000 совєтського). В порівнянні до тих цифер, до диспозиції НАТО є 21 дивізія (4 і 1/3 американських), біля 6,700 бойових танків (2,100 ам.), 1,700 бомбовиків (230 ам.) і 777,000 війська (190,000 ам.).

Отже, аритметична перевага Варшавського пакту над НАТО рівняється 3 до 1 в дивізіях, більше як 2 до 1 в танках і приблизно 2 до 1 в бомбовиках. Вправді, є різниця між численним складом совєтських і американських та західньоевропейських дивізій. Совєтські дивізії складаються з 9,000 до 10,000 вояків, а американські і західньоевропейські дивізії з 16,000 до 17,500 вояків. Дивізії НАТО є краще устатковані протитанковою зброєю, вантажними автами, електронічним приладдям, краще вишколені і в боях ефективніші. Ще й до цього, яких 60 совєтських дивізій розташовані недалеко західнього кордону Совєтського Союзу і на випадок конфлікту вони швидко можуть бути перетранспортовані на фронт.

Президент Ніксон стурбований натиском Конгресу відкликати з Европи хоча половину стаціонованого там американського війська, коли ж на Брежнєва ніхто натиску не робить, хоч 20 совєтських дивізій знаходяться у Східній Німеччині, 5 у Чехо - Словаччині, 4 на Мадярщині і 2 в Польщі. Конгрес повинен усвідомити собі, що навіть якби Совєтський Союз забрав деякі свої дивізії зі Східньої Німеччини, він може післати їх туди назад на протязі кількох днів, бо від його західнього кордону до ріки Ельби всього 500 миль, а американський континент віддалений від Німеччини 3,500 миль, отже для рівноваги сил в Европі справедлива пропорція відкликаних військ повинна б мати 3 совєтські вояки на одного американського. Розуміється, що на таку пропорційну редукцію своїх військ Москва не погодиться, бо це минеться з її стратеґією контролі Европи.

По заснуванні Варшавського пакту совєтські старшини командували військовими частинами сателітних держав, а совєтські маршали були міністрами оборони в польському і болгарському урядах. Шефом Варшавського пакту був завжди якийсь совєтський маршал, тепер ним є 61-літній маршал Іван Якубовський. Головна його квартира міститься в серці Москви, в якомусь забороненому кутку, оточеному масивним комплексом будинків совєтського міністерства війни. У шістьох столицях сателітів при міністерствах оборони є совєтські військові місії, які наглядають над виконанням директив Москви. Вони реґулярно переводять інспекцію сателітних військ, щоб впевнитися чи зброя і політична індоктринація відповідають совєтським стандартним вимогам, а також контролюють надійність кожної військової одиниці.

Після заворушень у Східній Німеччині, в Польщі, на Мадярщині і в Чехо-Словаччині, щоб заспокоїти вимоги суверенних прав сателітів, створено Комітет, в склад якого входять їхні міністри оборони і Військова Рада Старших військових старшин. Та це тільки позірні права суверенности. Хоча совєтських старшин усунено зі складу сателітних збройних сил і їхнє місце зайняли свої, натиск на них з Москви далі існує. Забезпечуючи їх танками, літаками, гарматами, кораблями і іншим військовим знаряддям, совєтське Політбюро стежить за піднесенням престижу їхнього старшинського корпусу і вірністю совєтському режимові. Політики Совєтського Союзу розчислюють на те, що роля ЗСА в Европі зміниться, американське військо звідтіля забереться, НАТО розв'яжеться і тоді вони опанують усю Европу. Від цього часу, як Совєтський Союз став „надпотугою", Брежнєв і його товариші є певні, що історія більше ніж колись є по їхньому боці і що Совєтський Союз є центром Европи. Вони завидують Европі із-за її добробуту, культури і технологічної компетиції, а рівночасно дуже бояться нового Наполеона чи Гітлера. Тому, доки Совєтський Союз не розпадеться, його вожді не перестануть мріяти про захоплення Західньої Европи.

П'ять років тому в Об'єднаних Націях Андрей Громико, нахмурившись, сказав: „Безтурботність помститься на тому, хто занедбає значення европейських справ". Тим реченням він нас перестеріг тільки частинно. Бо історія помститься на тих, які забувають круті плянування Москви відносно її дій в Европі.

Василь Маркусь

ШОСТИЙ СИНОД УКЦЕРКВИ — КРОК ВПЕРЕД

Кінець 1973-го року приніс ще одну відрадну подію в життя Української Католицької Церкви. В днях 18-23-го листопада відбувся в Римі Шостий Архиєпископський Синод, що є черговим милевим кроком на важкому шляху ієрархічно - канонічного завершення Помісної Української Католицької Церкви.

Про сам Синод появився короткий комунікат від його учасників; про нього згадується і в соборному посланні української католицької ієрархії на чолі з Блаженнішим Верховним Архиєпископом Кир Йосифом з нагоди Різдва 1974 р. Годиться ще раз зібрати разом усі факти й відомості про ці синодальні наради і їх постанови та це скоментувати.

Синод узаконнюється

Якийсь час існувала непевність, чи у зв'язку з негативним ставленням Курії вдасться відбути дальший Синод. Кожний попередній Синод супроводився пересторогами до Владик, квестіонуванням з-боку куріяльних достойників права нашої Церкви відбувати синоди, й у висліді непевними реакціями деяких єпископів.

Були деякі надії, що з нагоди 40-го Євхаристійного конгресу в Мельборні, куди вибрався наш Блаженніший Первоієрарх і в якому взяла участь частина ієрархії УКЦеркви, може відбутися Шостий Синод. Але там взагалі не заступлено окремих митрополій й екзархатів. Очевидно, так годі було відбувати Синод. Мабуть не сприяли цьому й відвідини нашого Патріярха на північно - американському континенті, бо це був час різних врочистостей, швидкого пересування Первоієрарха з одного місця на друге.

Після виїзду Первоієрарха з Америки, яким піднесеним настрій і небув би, зокрема під впливом всенароднього визнання в особі Блаженнішого Отця Йосифа нашого Патріярха, залишилися нотки жалю і розчарування. Бо не відбувся очікуваний Синод...

Тому з новою надією зустрінув наш загал запрошення Їх Блаженства, вислане Владикам, прибути на врочистості 350-ліття смерти Священомученика Йосафата та перенесення мощів Галицького Митрополита Сембратовича до Собору Святої Софії. Зрозуміло, що з цією новою зустріччю єпископів зв'язувалися нові сподівання чергового Синоду. Правда, не всі єпископи прибули до Риму. Дехто з оправданих причин, а дехто з неоправданих (хоч ще недавно проголошував, що в житті нашої Церкви „починається нова ера", яку відкриває друга Первоієрарша візитація Блаженнішого Патріярха в Америці). Якщо не брати до уваги недуги деяких Владик, то відсутньою в Римі була найбільш прокуріяльна фракція української ієрархії.

А все ж Синод відбувся. Заіснував черговий факт, якого нікому не скреслити з аналів історії Помісної Української Католицької Церкви — Архиєпископський Синод, з черги вже шостий від часу перебування на волі Верховного Архиєпископа. Якщо три перші ще носили назву єпископських конференцій, хоч розглядали вони важливі справи синодального характеру, то три останні вже були й формально оголошені учасниками як Архиєпископські Синоди.

Один епізодичний випадок ще міг би бути квестіонований чи й заперечений. Але це вже створилася ціла система: щодва роки відбувається Синод з певними постановами, які свої і чужі

(Закінчення на стор. 4-ій)

Лука Луців

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

Д-р Юліян Вассиян. ТВОРИ. Том І. Степовий Сфінкс. Суспільно-філософічні нариси. „Євшан-зілля", Торонто, 1972, ст. Видав Богдан Гошовський, Портрет мислителя і віньєта-роботи мистця М. Михалевича.

В першому томі творів Юліяна Вассияна вміщені дві статті: одна під заг. „Мислитель, ідеолог, публіцист" (5-25) авторства Б. Гошовського, З. Пеленського, П. Мірчука, З. Книша, В. Мартинця і О. Бойкова та друга М. Антоновича під заг. „Історіософія Ю. Вассияна" (26-38).

Ю. Вассиян народився 1894 р., помер двадцять років тому — 3-го жовтня 1953. Під час Першої світової війни служив у рядах УСС, пізніше студіював у Празі, де „мав відвагу в нашій зматеріялізованій добі бути... „чистим філософом", виключно мислителем, бо його життєвою пасією була велика любов життя, скільки воно віддзеркалюється у сфері чистої думки" (стор. 8). В Празі очолював „Групу Української Національної Молоді" та в її органі „Національна Думка" містив свої праці. На рідній землі від 1931-1935 р. сидів у тюрмі, бо польська влада його туди запроторила за націоналістичну діяльність. І німецькі окупанти загнали були його до тюрми. Від 1950 року жив у ЗСА, де помер передчасно.

Б. Гошовський вірно пише, що „Юліян Вассиян і досі невпізнаний і недоцінений, бо його всієї творчої спадщини ми й досі не знаємо, та наче б і не хочемо знати, дозволивши їй лежати недрукованою вже 20 років по смерти мислителя... А нечисленні його друковані праці, розкинені в журналах і пресі, недоступні, мало або зовсім невідомі". Ось деякі заголовки його більших праць: Будова душі (почуття, воля, розум), Релігія (вузол початку, і кінця, основний закон і найвища заповідь), Християнство (одна з найбільших праць), Буттяповинність, Можливість абсолютного пізнання, Правда, До філософії природи та історії, Візантинізм —окциденталізм, Номадизм духа — большевицька революція, Південь-Північ (генеза романської ясности і германської містики), Античний світ, Грецький світогляд, Телеологізм, Проблема генія, Василь Стефаник — та багато інших праць, які на видрукування потребували б 10 томів. Впорядник і видавець цього першого тому Б. Гошовський вибрав навмисне різнородний і змістом і стилем матеріял, щоб кожний читач, „знайшов для себе, відповідно до зацікавлення й бажання — відповідну змістом, а й формою працю".

Д-р М. Антонович дав спробу характеристики історіософії Ю. Вассияна. Він нарікає на те, що важко дати оцінку багатющої праці покійного філософа, бо не видані друком всі його праці, та й „небагато в нас фахівців, що могли б його вклад у філософічну скарбницю нашого народу відповідно простудіювати й оцінити". Той сам автор пише, що дослідницький дух Вассияна „вглиблювався сливе в усі ділянки філософії й створив у рідкій гармонії розуму, чуття й змислів струнку будову свого світогляду".

Немає місця на іформацію про всі ті Вассиянові твори, що надруковані в цьому першому томі. В статті „Над Рубіконом" автор стверджує, що „моральна якість української людини значно понизилась, може не тільки з власної вини, і тому питання морального піднесення нині однозначне із „бути або не бути" нашому народові на землі". Рятунок прийде тоді, коли пізнаємо, що „не хліб, не інтереси будня, але споконвічний дух рідної землі, . . . але Бог, символ віри і нація і мораль ідеї мають в'язати українських людей". В цій самій праці Вассиян твердить, що „духова соборність українства — це вихідна органічна передумова для всіх існуючих і можливих форм життєвого єднання українців".

У розвідці „Степовий Сфінкс" автор приєднується до тих українців (Шевченко, Куліш, Франко, Донцов), які докоряли українцям за те, що вони гірші від інших народів, і тому не зуміли вдержати самостійности своєї держави. Ми розуміємо поетів Шевченка й Франка, але від публіцистів вимагаємо, щоб вони брали до уваги не тільки те, що український нарід жив на дуже врожайній землі, але й те, що на цю землю постійно нападали ворожі народи, які нищили наші здобутки. Так було впродовж всієї нашої історії, і так є й тепер, Вассиян пише: „Людина нашої землі не відчула в собі покликання статися Прометеєм власної долі і дати щедрій природі гідну відповідь самостійного творця. Вона не викресала із себе вогню титанової гордости, що винесла б її на верховини слави і величі..." Сам автор знає, що „історичний небосхил України безнастанно тьмарився від куряви налітаючих орд і потапав у куряві пожеж".

Українці не здібні були втримати свої держави — княжу та козацьку, бо „сварливий, недовірливий, анархічний українець розбиває кожну спробу на велику міру закросного єднання і внівець обертає випадкові осяги геніяльних імпровізацій своїх велетнів". Навіть Шевченкові не вдалося достатньо змінити цей стан, і так „збудити Україну в огні"... Автор кінчає свою розвідку розділом під заг. „Вирішний момент", в якому пишеться, що „час пробудження українського сумління прийшов". Тепер ідеться „про остаточне оформлення духа нації на міру довгого історичного віддиху".

Дальша розвідка — немов продовження попередньої, її назва „Простір між Москвою і Візантією". Її провідна думка: „Як легко, як невибачно ледачо і нездарно заявив себе Київ, коли майже без більшого зусилля зрікся месіяністичного носійства та політичного примату в Східній Европі власне тоді, коли всі дані промовляли на його користь, за вийнятком головної, що була проти нього: суб'єктивної мобілізації". Причина: „Органічні особливості самої людської раси, що не вміла відкрити своєї місії та прийняти кинений їй історією виклик!" На думку Вассияна

(Закінчення на стор. 4-ій)

І. Вовчук

ДО ПОЛОЖЕННЯ В УКРАЇНІ І ЗАВДАНЬ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ У СВІТІ

(Відтворена з пам'яти доповідь, виголошена на Другому СКВУ — Торонто)

(4)

Більше того, у своїй книжці „Україна наша Радянська" П. Шелест, подаючи „сторінки історії" українського народу сам відступив від партійної догматики і насвітлив козацьку добу правдиво. „Запорозька Січ, твердить автор, відіграла велику прогресивну ролю в історії українського народу". В далекій давнині в цьому центрі військової сили, яким була Січ на протязі тривалого часу, панував дух рівности, свободи, спертої на народоправство. „Тут порядкувала громада, товариство. Всі справи — військові, господарські, покарання і помилування винних, вибору січової старшини, зовнішні зносини і т. д. — вирішувала Січова рада, на якій всі козаки користувались рівним правом".

Подавши правдиво уклад життя на Січі, автор робить закид діячам української культури за недостатнє насвітлення героїчного минулого Запоріжжя. Він пише, що „на жаль, у нашій сучасній історичній і художній літературі недостатньо відображають прогресивну ролю і значення Запорізької Січі, цієї славної сторінки в героїчному літописі визвольної боротьби українського народу". Посилаючись на Т. Шевченка, М. Гоголя, І. Рєпіна, які показували патріотизм, відвагу в боротьбі до тих, хто зазіхав на землю і волю нашу, автор запитує: „Хіба не здатні наші митці продовжувати згадані традиції?" І відповідає, заохочуючи: „Здатні і повинні це робити".

*

Дуже бояться кривди історичної нинішні володарі царства російського большевизму, тому і вбачали в написаному П. Шелестом велику небезпеку для імперської системи сваволі, беззаконства і потоптання прав людини і спільноти. Автор захоплений осягами „радянського будівництва" вважає, що воно є здобутком українського народу, зовсім не згадує про допомогу „старшого брата". В патетичному заголовкові „Україно наша Радянська" підкреслюється гордість народу, а до того в тексті часті звороти: „погляньмо", „пригляньмося", „спинімось". А вся ж політика брежнєвщини скерована на те, щоб убити національну гордість українського народу, прищепити йому почуття меншого, що не сміє виходити з під опіки старшого брата — „великого русского народу з його глибоким інтернаціоналізмом". П. Шелест, захоплений здобутками в будівництві соціялізму, не показав у книзі „які переваги здобув український нарід, вступивши до єдиної централізованої Російської держави" і не висвітлив „багатотворного впливу російської культури на формування і розвиток української літератури, мистецтва, музики"[14]).

Книгу Шелеста прихильно оцінювали на сторінках „Літературної України". Навіть літературний яничар Ю. Смолич і В. Козаченко з захопленням писали про історичні оцінки минулого українського народу, зроблені автором у його книзі. Виступи названих відступників від національної ідеї, а до того і войовничих малоросів у боротьбі проти „українського буржуазного націоналізму" з позицій великодержавства, вказують, що П. Шелест, — жертва місництва, не одинокий. Місництво прокидається і на економічному відтинку відносин України, Прибалтійських країн і Грузії з імперським центром. Партійна знать (большевицьке дворянство), керуючи економікою України за т. зв. демократичним централізмом, вгрузаючи в місцеві національні потреби, під впливом клімату національного починає недоцінювати, а то й занедбувати вимоги централізму і стає поблажливим до потреб місцевих, національних.

Виявляє себе „родич націоналізму" — при складанні плянів, а зокрема при розміщенні трудових резервів, протиставлячися денаціоналізаційній політиці центру, яка здійснюється через перемішування русских з нерусскими в національних республіках. Має місце місництво і при заготівлях та в багатьох галузях легкої промисловости. На сторінках імперської преси набуло розголосу місництво грузинського дворянства. Спритні грузинські вельможі зуміли, поруч з пляновими завданнями, організувати виробництво одежі та інших речей і спеціяльну сітку для розповсюдження виробленого. Тканину для позаплянового виробництва комбінатори з партійними квитками набували в Прибалтійських республіках, очевидно ж, поза пляном, але за плянами місцевими.

В Україні місництво знаходить вияв у організації виробництва міжколгоспної промисловости, як і в цілій системі заготівлі сільсько-господарської продукції і матеріялів для промисловости. В Україні, Грузії і Прибалтійських країнах під час обміну партійних квитків, що триває другий рік всевладний ханат ЦК КПСС тихо перетрушує командний корпус „розуму, совісті і чести", як називають тепер там партію. В перетрусці визбуваються запідозрених у місництві, яке родичаючись з націоналізмом, посилює його, а він же найбільша загроза і небезпека для большевицького великодержавства.

За брежнєвського володіння, з посиленням курсу політики єдинодержавства, загострилася боротьба двох протиставних сил в Україні: московського великодержавства і української національної ідеї. Властиво боротьба між ними ніколи не припинялася за большевицької влади в Україні. Під імперським пресом в після воєнні роки в глибині народній, захований від „очей і вух" імперської сторожі, визрівала синтеза збройно-політичної боротьби нації 40 років, з увиразненою державницькою програмою, та боротьбою державницького періоду, що продовжувалась і після большевицького завоювання України. Ніби у відповідь на загострену русифікаційну політику ханату партії Шестидесятники полум'яним словом і мужньою громадською поведінкою започаткували новий етап національно-політичного становлення, за окресленням В. Мороза „національного відродження". Пробиваючи окупаційну кригу, своєю мужньою поставою до національної ідеї вони відродили віру в національне Я, тому цей етап є „найглибиннішим з усіх духових процесів. Це явище багатоплянове і багатошарове, воно виявляється у тисячах форм. Національне відродження є процесом, що має практично наближені ресурси, бо національне почуття живе в душі кожної людини — навіть тієї, яка, здавалося б, давно умера духово"[15]).

*

Програмово національно-політичне становлення — зрізничковане, ще не сформоване в єдину політичну програму, але своєю природою, політичним характером воно самобутньо - українське, національне. Український рух спротиву багатогранний і різноманітний. Рухом спротиву охоплюється широке коло людей — різних в суспільному житті нації, а всіх їх єднає національна ідея. В обороні її, боротьба за неї витворює національну єдність у різноманітності, — відбувається національно-політичне становлення.

(Продовження буде)

[14]) П. Ю. Шелест „Україно наша Радянська", Київ, 1970.
[15]) Валентин Мороз „Замість останнього слова", „Український Вісник", ч. 6.

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

Пожертви висилати: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE 1321 W. LINDLEY AVE. PHILADELPHIA, Pa. 19141

Авторський вечір Уляни Любович і Іванни Климовської-Язичинської у Трой

Гурток Любителів Мистецтва при парафії української православної церкви св. о. Миколая у Трой, разом з українським жіночим хором Олбанської округи, при допомозі Т-ва американських письменників і поетів влаштував 9 грудня м. р. в Українському Домі Авторський вечір письменниці Уляни Любович і гумористки-монологістки Іванни Климовської Язичинської. Алла Герець відкрила вечір і представила авторок.

Письменниця Уляна Любович прочитала „Замість вступного слова" з її книжки „Розкажу вам про Казахстан". Приявні з запертим віддихом слухали розповіді авторки про її першу зустріч з рідними після 27 років розлуки на нюйоркському летовищі. Вони подивляли незвичайну пам'ять і багатство душі авторки, що немов на екрані вивела сцени прощання в рідному Львові з-перед 27 років. Жахливі переживання в Казахстані, немов розділили авторку від рідних і знайомих невидимою стіною, що зникала вміру взаємної виміни думок і спогадів.

„За спокій душі" — це зворушлива розповідь про панахиду за маму, що спочила вічним сном у самітній могилі під єдиним деревом, на краю села. Авторка знайшла старенького священика-засланця і з трудом намовила його відправити в його кімнаті панахиду за спокій душі мами. Широка ґама переживань і спостережень роблять цей нарис чимсь виїмковим, неповторним і потрясаючим. Після перерви авторка прочитала два психологічні нариси з циклу „Далекі дороги". Це тонка психологія молодої матері, вивезеної на Сибір, що залишила свого малого синка у Львові, а на засланні заопікувалася чужим сином по смерті його матері. Звільнена з заслання вона вернулася з прибраним сином до своєї сестри, що заопікувалася її рідним сином. Авторка відтворила незвичайно глибоко переживання молодої матері з такою глибиною й життьовою правдою, з такою теплотою материнського серця, що зворушила приявних.

У. Любович має свій власний, оригінальний стиль, свою мову, незвичайно зв'язку, ляконічну, якже багату і глибоку змістом! Короткими словами малює широку ґаму переживань і спостережень. Глибина думок, образна мова, внутрішня теплота, унікальні ситуації описуваних осіб заполонюють читача й слухача її творів. Її спокійний голос з м'яким і теплим тембром, так дуже нагадує неповторний голос її пок. батька, д-ра В. Старосольського, що протягом 50 років належав до провідних діячів українського Львова.

В перервах Марія Зонич і Анна Базар виконали низку українських пісень. Акомпаньювали: Галя Мацюк і Микола Базар.

У другій частині програми виступила відома гумористка — Іванна Климовська-Язичинська. Вона розказала дуже дотепно про літературу й культуру, про бенкети і про подорож в Україну.

Наша монологістка-гумористка здобула собі широку популярність своїми виступами на різних з'їздах, розвеселюючи публіку своїм своєрідним гумором, гостроактуальною тематикою і дотепною грою слів. Вона має свій стиль, зовсім інакший від усіх наших гумористичних авторів, має свою окрему мову, що нею колись говорило жіноцтво галицького простолюддя. Вона має свою окрему „бабську філософію життя", громадську відвагу, називати речі по імені та не завивати в папірці! Бистра обсерваторка наших еміґраційних буднів, не ощаджує нікого, тому „перепало на горіхи" багатьом! Сильний голос і знаменита дикція причиняються до її успіхів.

Треба сподіватися, що незабаром появиться її книжка гуморесок і сатир на наше еміґраційне життя.

Виступи Язичинської завжди вносять відпруження, загальну веселість, сальви сміху та довготривалі оплески.

Інж. М. Герець, голова Гуртка Любителів Мистецтва подякував гостям, співачкам і приявним. Місцевий парох української православрох українськоїо православної церкви о. Іван Куліш, подякував нашим письменницям за милий вечір і висловив надії, що незабаром Трой знов вітатиме таких бажаних гостей!

Після закінчення програми відбулася зустріч з письменницями за часм, про що подбали членки українського жіночого хору Олбанської округи. Звичайно після авторських вечорів є нагода придбати собі твори виступаючих, одначе це занедбано. Такі авторські вечори приносять багато обопільної користи, одначе треба також притягати й молодь, що на все має час, тільки . . . не на українські імпрези!

І. Дурбак

Студії українознавства на Вейнському університеті потребують студентів

(Закінчення зі стор. 1-ої)

лювати свої знання в ділянці українознавства, та отримувати відповідні університетські кредити аж до 12 годин. До сьогодні 8 студентів скористало з цієї можливости. (Можна ще додати, що за браком фондів цей курс провадиться викладачем без гонорару).

Курси українознавства на Вейнському університеті уможливлюють студентам отримати 36 кредитових годин з українських предметів: 24 кредити з мови та 12 кредитів з літератури.

Студентів, які відвідують ці курси, можна розділити на три групи: 1) студенти відділу славістики, українського і неукраїнського походження інших факультетів, які не володіють українською мовою 3) американські студенти, які цікавляться українською мовою та культурою.

Треба ще додати, що завдяки існуванню курсів українознавства, Вейнська бібліотека збагатилася значною кількістю українських книжок. Частина цих книжок була придбана завдяки жертвенності української громади та фундації, інші книжки тепер купуються відділом славістики.

Восени 1973 року на курс української мови записалося 12 студентів; оплату викладача частково покриватиме університет, частково Українська Фундація.

Наступний рік — сьомий рік студій українознавства буде критичним для існування цієї програми. Якщо зареєструється необхідна кількість студентів (не менше 15 осіб), то згідно з інформаціями, одержаними від університетської адміністрації, курси будуть провадитися. В протилежному випадку вони припиняться.

Тому тепер все залежить від наших студентів. Надіємося, що молоде покоління розуміє важливість цієї справи і докладе всіх зусиль, щоб підтримати жертвенні заходи Української Культурної Фундації та всієї української громади і таким чином забезпечити безперервне існування та дальший розвиток програми українознавства на Вейнському університеті.

Ціни на харчові продукти у Ню Йорку

Ню Йорк. — Міський Департамент справ споживачів повідомив, що протягом тижня, який закінчився 4-го січня, ціни на харчові продукти зросли в Ню Йорку на 0.7 відсотка. Найбільше зросли ціни на м'ясо, овочі та ярину. Міський комішенер для справ споживачів Елинор Гуґенгеймер також повідомила, що за останніх 5 тижнів ціни харчових продуктів у Ню Йорку зросли на 5 відсотків.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. о. АЛЕКСАНДРА ТРЕШНЕВСЬКОГО
на Фонд Блаженнішого Кир Иосифа I
20.00 дол складають
Ярослав САЛУК
Ірена С. КАЛЬБА

Родині Покійного висловлюємо глибоке співчуття.

По тяжкій недузі відійшов у Вічність 10-го січня 1974 року
на 81-му році трудолюбивого життя

св. п.
ІНЖ. ЮРІЙ ДЗЮБЕНКО

кол. полковник артилерії генерала Безручка Армії УНР.

ПОХОРОН відбувся в понеділок, 14-го січня 1974 р. о год. 11-ій ранку, з української Православної церкви св. Тройці в Нюарку, Н. Дж., а звідтіль Тлінні Останки Померлого перевезено на український православний цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Безмежним горем прибиті:

дружина — МАРІЯ
ПОБРАТИМИ ПО ЗБРОЇ
ДРУЗІ ПОКІЙНОГО

В глибокому смутку повідомляємо
Родину і Знайомих,
що 10-го січня 1974 року у Філядельфії, Па.,
упокоївся в Бозі
наш Найдорожчий ТАТО і ДІДО

бл. п.
СЕМЕН РУДАКЕВИЧ

на 85-му році життя.

ПАРАСТАС — у вівторок, 15-го січня 1974 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Насевичів при Franklin і Brown вул. у Філядельфії, Па.

ПОХОРОН — у середу, 16-го січня 1974 р. о год. 8:30 ранку з похоронного заведення до катедри Непорочного Зачаття о год. 9-ій рано, а звідтіль на український цвинтар на Факс Чейс.

Горем прибиті:

донька — АННА РОБЕРТС з мужем ІВАНОМ
ВНУКИ І ПРАВНУКИ

В смутку повідомляємо Родину і Знайомих, що дня 13-го січня 1974 року,
упокоївся в Бозі,
наш Найдорожчий ЧОЛОВІК, ТАТО і ДІДУСЬ

бл. п.
ІВАН КАСЯНЕНКО

нар. 23-го серпня 1909 року в с. Карлівка, Харківська область,
основоположник церкви св. Покрови в Кліфтоні, Н. Дж.

ПАРАСТАС — у вівторок, 15-го січня 1974 р. в 7-ій год. веч. в похоронному заведенні Burnadz Funeral Home, 301 Lakeview Avenue, Clifton, N.J.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в середу, 16-го січня 1974 р. о год. 9-ій ранку в церкві св. Покрови в Кліфтоні, а опісля на український православний цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Безмежним горем прибиті:

дружина — МАРІЯ
син — СТЕПАН з дружиною АНЕЛЕЮ
внук — СТЕПАН

Тяжким горем прибиті, ділимося сумною вісткою,
що в суботу, 12-го січня 1974 року відійшов від нас у Вічність на 57-му році життя
наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, СИН і ЗЯТЬ, БРАТ і ШВАҐЕР, СЕСТРІНОК та ВУЙКО й СТРИЙКО

бл. п.
ЄВГЕН СТЕПАН ДАНИЛЮК

абсольвент Богословської Академії у Львові та фармацевтичного факультету УТГІ в Мюнхені, активний член нашої церкви й громади.

ПАНАХИДИ будуть відправлені в понеділок та вівторок, 14 і 15-го січня ц. р. о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку, а **ПОХОРОНИ** в середу, 16-го січня 1974 р. о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. Юра, а опісля на цвинтар св. Андрея в Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку:

НАДЯ — вдова зі синами НЕСТОРОМ і АДРІЯНОМ
ДАРІЯ — мама
ІВАН і АННА ЛОЗИНСЬКІ — тесті
СЛАВА МЕНЦІНСЬКА — сестра з мужем ОРЕСТОМ і доньками ОКСАНОЮ і ДАРЦЕЮ
РОМАН — брат з дружиною МАРТОЮ й синами: ОЛЕГОМ і АНДРІЙКОМ
МИРОЛЮБ ЛОЗИНСЬКИЙ — шваґер
д-р БОГДАН ПИТЛИК — вуйко
ЗІРКА КОТЛЯР — сестрінка з мужем ЯРОСЛАВОМ і дітьми
ЛІДА КРАМАРЧУК — сестрінка з мужем БОГДАНОМ і дітьми
НАТАЛКА ШИМКО — сестрінка з мужем ОЛЕКСАНДРОМ
РОМАН МАТВІЄНКО — сестрінок з дружиною МАРТОЮ й дітьми
ЮРКО МЕНЦІНСЬКИЙ — сестрінок
ближча та дальша Родина в Україні, Америці, Канаді й Австралії.

Замість квітів на могилу, згідно з бажанням Покійного, просимо про пожертви на добродійні цілі.

В глибокому смутку повідомляємо Рідню, Приятелів та Знайомих,
що дня 11-го січня 1974 року, після довгої недуги, відійшла у Вічність,
наша Дорога ДРУЖИНА, МАМА і БАБУНЯ

бл. п.
МАРІЯ ЩЕРБІНІН-ДАШКЕВИЧ
бувша ЛІТВІНОВА

ПАНАХИДА — в неділю, 13-го січня 1974 року о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Литвина і Литвина, 801 Springfield Avenue, Irvington, N.J.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ — у вівторок, 15-го січня 1974 року о годині 9:30 ранку в церкві св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж., а відтак на місцевий Український Цвинтар в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

ОЛЕКСІЙ ДАШКЕВИЧ — муж
АНАТОЛІЙ ЩЕРБІНІН — син з дружиною ВАРВАРОЮ
і внуки

В глибокому смутку повідомляємо Приятелів та Знайомих,
що 6-го січня 1974 року відійшла від нас у Вічність
наша Найдорожча СЕСТРА та ТІТКА

НАТАЛІЯ з ДОРОШЕНКІВ
САВЧЕНКО

вдова по полковникові Володимирові Савченкові, довголітня бібліотекарка Т-ва „Просвіта" у Львові.

В тяжкім горі:

сестра — МІЛИЦА ДОРОШЕНКО
сетрінка — КАТЕРИНА ОБРАДОВИЧ з Дітьми
та братанка — МІРА ВАСИЛИШИНА

ПОДЯКА

З великою вдячністю подаємо до загального відома, що у минулорічній листопадовій збірці — найбільшу індивідуальну щедру пожертву зложила на Дар Українському Воєнному Інвалідові у висоті 1.000.00 долярів відома меценатка українських установ

ВП. ПАНІ ЕВА ЕВДОКІЯ СТАШКІВ
з ГАЙЛЕЙ, ФЛЬОРИДА

За цей щедрий дар, а то тим більше, що вже в попередніх роках ВП. Пані Е. Я. поважними датками дотувала інвалідський фонд — складаємо щиру подяку від імени тих кол. учасників нашої визвольної боротьби, що користають з доброти благородного серця ВП. Пані Добродійки Українських Воєнних Інвалідів.

СУСПІЛЬНА СЛУЖБА КОМБАТАНТІВ

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої

„Гетьманщина повторила... старокняжий партикуляризм, степовий анархізм і політичний примітивізм — усе підкріплене душевним тлом сервілізму в бік обидвох історичних претендентів до панування над українськими землями".

Та читач починає думати, чи живе ще десь якийсь нарід у світі, який затримав би, як тепер кажемо, свою ідентичність на своїй рідній землі, що її треба назвати „битою дорогою" (Ой біда, біда, чайці небозі...) Якщо ми дійсно таке ледащо, то яким робом ще досі дихаєм на наній (хоч і не своїй землі? Кортить навести думку проф. В. Янева зі „Збірника на пошану Ю. Шевельова", Мюнхен, 1971 ст. 213: „Науковий дослід мусить ствердити, що вся Симоненкова творчість це один пеан на честь української родини, де відображена наша м'яка й ніжна душа, що зуміла залишитися незмінною впродовж тисячоліт, не зважаючи на історичну долю, повну кошмарних жорстокостей та брутальности".

Цікаво дивиться Вассиян на Шевченка, про якого він пише у статті „Назад до Шевченка". Там читаємо, що надходить пора, „коли треба кинути авторитет українського божища на терези історії і перевести остаточне психічне оформлення великої етнографічної маси". Це писав Вассиян в 1935 році, але й тепер подібні думки можна знайти в писаннях так званих українських дисидентів. „Гарячим Гейзером пробивається Шевченко з моря українського буття і цілий спадає (вертається) назад, у глибини того ж моря, як його найзаконніша еманація-хвиля (слово)".

Вассиян належить до тих нечисленних філософів, які не соромляться признаватися до віри в Бога. У статті „Бог і Батьківщина" він пише: „Дорога до Бога веде через Батьківщину. Одначе лучба з Богом можлива тільки безпосередньо між ним і душею людини. Поминути Батьківщину, найвищу дійсність реального світу, значить боротися з нею, як із злом ,відрікатись її в ім'я хибно зрозумілого Бога". Бог не жадає від людини самогубства, а таким є заперечування своєї найвищої, національної індивідуальности.

Наведемо ще кілька „думок-нотаток", які залишив автор між своїми працями.

— Наша історія — це історія змарнованих традицій.

— Українці часто між собою гієни, а назовні — барани.

— Соціяльні в'язання в українців зовсім слабі — під цим оглядом українці є скрайнім противенством до жидів.

— Наше виховання повинно йти в напрямі нашої найслабшої психічної диспозиції — соціяльного інстинкту.

В першому томі творів Ю. Вассияна надруковані ще праці про ідеологію українського націоналізму — „До головних засад націоналізму", ідеологічні основи українського націоналізму", „Воююча Україна", про С. Петлюру, Є. Коновальця, та деякі інші.

Олександер Бойків писав, що всі, які мали „змогу наблизитись до Ю. Вассияна, відчували виїмковість його особи. Одні втікали від нього... бо він для них був „затяжкий". Інших оця виїмковіть Вассияна притягала до себе, полонювала, для них він був великим мислителем і вчителем. Це був справді виїмок, якого належно оцінити майже ніхто не зміг". (стор. 15). Наша читацька громада має тепер нагоду пізнати творчість Юліяна Вассияна, бо в нас дійсно мало тих, що цікавилися філософічними проблемами, студіюючи точну філософію. Вассиянові праці зовсім не такі „тяжкі", як дехто думає, в першому томі надруковані історіософічні праці та суспільно-філософічні й літературознавчі. Кожний читач зможе знайти кілька цікавих праць, що ними зможе зацікатися. Вассиян націоналіст, але він прийшов до націоналізму „не тільки з практики українського життя останніх десятиріч, але також, і мабуть найбільше, з ділянки і стимулів чистого мислення".

Хто дістане до рук той перший том творів Вассияна, той з цікавістю чекатиме на дальші томи.

Цей перший том приготовив до друку Б. Гошовський, вибираючи матеріял з багатої спадщини покійного філософа. Книжка видана дбайливо. Вона гарна й потрібна, бо змушує читача думати про важливі проблеми людини та всього нашого народу.

Вшанування пам'яті проф. д-ра Пантелеймона К. Ковалева у Вашинґтоні

В п'ятницю 14-го грудня д. р. о год. 7.45 вечора, відбулося спільне засідання Осередку Вашинґтонської групи УВАН-у в залі української православної церкви у Вашинґтоні, Д. К., присвячене бл. п. проф. д-ру П. К. Ковалеву, кол. голові Вашинґтонського НТШ. Засідання відкрив д-р Ю. Старосольський, теперішній голова Осередку НТШ, накреслюючи сильветку непересічної постаті українського ученого, що гнаний недолею утікача зумів працювати для української науки.

Про наукову діяльність проф. Ковалева доповідав проф. Петро Одарченко, теперішній голова Вашинґтонської групи УВАН.

Д-р Петро Ориликевич задемонстрував на магнетофонній стрічці голос Покійного, коли то проф. Ковалів промовляв на святі у Вашинґтоні, з нагоди його 30-літньої наукової діяльности.

Д-р Іларіон Калиневич улаштував виставку наукових праць Ковалева, які знаходилися у руках членів обох товариств.

Жалобні засідання закрив д-р Олесь Ломацький, заступник голови Вашинґтонської групи УВАН, дякуючи присутнім за участь і виконавцям програми за успішний вечір. Присутніх було коло 20 людей.

Іларіон Калинчевич

Буханець хліба може коштувати цілого доляра

Вашинґтон. — Вілліям Мід, голова Американської Асоціяції Пекарів, заявив, що якщо Уряд негайно не встановить контролі над експортом пшениці, то може заіснувати брак хліба, а до весни ц. р. ціна буханця хліба може зрости до одного доляра. Голова Асоціяції Пекарів, яка представляє більшість пекарень Америки, сказав кореспондентам, що чужомовні покупці нагромаджують американську пшеницю, а в ЗСА вже тепер відчувається її брак. В. Мід пояснив, що Америка переважно має великі запаси пшениці, але продаж великої кількости цього зерна Совєтському Союзові 18 місяців тому майже вичерпав ці запаси. Контроля не експорт пшениці повинні зобов'язувати принаймні протягом настуцних 6-ох місяців, тобто до сподіваного цьогорічного рекордового врожаю, заявив Мід.

Департамент сільського господарства, реаґуючи на пересторогу Вілліяма Міда, що ціна буханця хліба може зрости до цілого доляра, заявив, що ця прогноза „нісенітна". Але в той самий час, речники цього департаменту потвердили, що Уряд заохочує експортерів обмежити доставн пшениці чужоземнем покупцям, принаймні до жнив 1974-го року.

ШОСТИЙ СИНОД УКЦЕРКВИ — КРОК ВПЕРЕД

(Закінчення зі стор. 2-ої)

починають респектувати, або принаймні до них призвичаюються. Із цього робити „позазаконний стан" вже не можна. Тривалий прецеденс, постійна практика і приєднання до них щораз більшого числа суб'єктів і об'єктів найавторитетнішим процесом правотворення.

Синоди Української Католицької Церкви сьогодні вже є дійсністю, вони себе затвердили в особі Владик — їхніх учасників та вірних членів цієї Церкви.

Постанови Шостого Синоду

Інформації про перебіг і рішення Шостого Синоду покищо скупі. Але з того, що опубліковано в комунікаті чи в інших ствердженнях, можна підсумувати такі справи, які були предметом розглянення та винесених постанов.

• Здійснюючи свої законодавчі компетенції, Шостий Синод схвалив остаточно проєкт конституції п. з. „Патріярхальний устрій Помісної Української Католицької Церкви", який вже був опублікований в „Благовіснику" за 1972 р. Цю схвалену конституцію рішено пред'явити Святішому Отцеві, Вселенському Архиєреєві. Неясно тільки, чи це передано до відома чи до затвердження. Прихильники традиційного помісного статусу нашої Церкви схильні до першої інтерпретації; більш формально - позитивістично наставлені каноністи римської школи заступають другу точку погляду. Як не було б, але конституція вже є, її треба впроваджувати в життя шляхом узусу, нехай і поступового. Вже сьогодні ніхто, в тому й деякі єпископи, не можуть відтягатися, мовляв, такої конституції немає.

• Другою важливою постановою законодавчо - правного значення є рішення про створення окремої Кодифікаційної комісії, яка підготовляла б наші проєкти та співпрацювала б із загальною Комісією кодифікації східнього канонічного права. Покищо її складу не проголошено.

• З *погляду* українських міжконфесійних взаємин має поважне значення схвалення Синодом заходів для створення Ради Українських Християнських Церков. Цю справу уповноважено фіналізувати Канадській Митрополії. Треба сподіватися, що спільний виступ наших Церков і євангельських об'єднань під час Другого СКВУ буде продовжуватися в цьому дусі, зокрема на відтинку оборони переслідуваної релігії в Україні.

• Центральною проблемою синодальних нарад, як виглядає з комунікату і спільного послання, була ситуація нашої Церкви в Україні. Тільки загально сказано, що Синод „зробив ряд заходів" у цій справі, ймовірно, по лінії вимоги домогтися залеґалізування Української Католицької Церкви. Конкретніші заходи в цьому напрямі нам не відомі, але можна сподіватися, що йдеться про заходи перед чинниками Апостольської Столиці, які досі у своїх переєправах з совєтським урядом іґнорували безправне положення нашої Церкви. Крім молитов і діл покути, які самозрозуміло, ціла наша богоязлива спільнота повинна чинити в наміренні Церкви і народу, є потреба докорінно зрушити світову публічну опінію. Думаємо, що в цьому напрямі мало зробили не лише наші громадські і політичні чинники, але також католицькі. Є ряд міжнародних католицьких організацій, що мають обсерваторський статус при ООН та таких, що їх голос у світі важить. Із ними втримується з українського боку деякий контакт („Пакс Романа", Міжнародна Федерація Католицької Преси та інші).

Чи не варта б для цього всім нам зрушити міжнародну опінію однією зорганізованою акцією?! А це мало б деякий вплив, як це ми бачимо у випадку совєтських жидів. Цю акцію належало б проводити спільно всім нашим Церквам і віровизнаневим об'єднанням, а далі громадським чинникам, таким як СКВУ, КУК, УККА, Християнський Рух, Українська Католицька Асоціяція Преси, Товариства за патріярхат та інші.

• Ряд інших літургічних, пасторальних і обрядових справ порушувалися на Синоді й щодо них винесено певні рішення. Будемо очікувати повного опублікування діянь Синоду і тоді можна буде краще спопуляризувати ці справи. Одне певне, що вони були схвалені в дусі турботи за збереження чистоти нашого обряду, за духовну віднову всієї нашої Церкви та в почутті тривоги за майбутнє нашої діяспори.

• Синод також закликав українців католиків взяти активну участь у святкуваннях 1975-го Святого Року, зокрема заповів масове українське паломництво до Риму на червень 1975 р. Сподіваємося, що й ця нагода не пройде без того, щоб вбудувати новий ваговий камінь у будівлю нашої помісности та синодально - патріяршого устрою УКЦеркви.

Дороговкази є — потрібно дії!

Приходиться паки і паки повторювати, що Синоди, їхні постанови, патріярхальна конституція нашої Церкви, а навіть саме проголошення Київсько - Галицького Патріярхату для українців — це ще не все! Навіть якщо б одного дня такий Патріярхат у Римі визнали, то це ще не розв'яже усіх наших наболілих справ. Вони складніші і багато трудніші, щоб від однієї події, від однієї особи Патріярха чи навіть однодушного акту всіх єпископів узалежнювати їхнє успішне розв'язання.

Це залежить від усіх нас, від зусиль навіть не одного покоління. Такі речі, як державна самостійність, церковно - канонічне завершення чи доосновне переродження цілого народу, віками гнобленого, залежать від збірних дій і кожноденної праці мільйонів рядових і видатних одиниць.

Але підвалини вже поставлено. Не чекаймо ніякого чуда, що все зробиться саме, якимсь декретом згори. Перед нами дальші змагання, а особливо тверда праця, яка вимагає поту і жертвенности. Мусимо здійснювати, а не лише деклярувати, постанови попередніх Синодів, зокрема такі важливі з погляду організаційного, канонічного і обрядового, як Третього і Четвертого Синодів. Треба, щоб утворена на П'ятому Синоді інституція — Постійний Синод діяв постійно. Треба вже тепер вводити в життя конституцію, прийняту на Шостому Синоді.

Ніхто з нас цього не зробить. Це є заклик насамперед до тих священиків і мирян, які односторонньо всі претенсії виставляють до єпископів, все від них очікують і на них складають вину за невдачі. Наші єпископи такі, як священики, а священики такі, яких видали з себе вірні. Між Владиками є добрі архиєреї; всі вони бажають по-своєму добра нашій Церкві, хоча не всі ще зрозуміли „повноту часу". Але, мабуть, готові вони вчитися і розуміти нову дійсність та проблеми, які раніше для них не існували, вчитися із своїх та наших спільних помилок.

Ті з-поміж їх співбратів-Владик, з-поміж священиків і вірних, які ці речі вже розуміють і перейнялися світоглядом нашого духового відродження, повинні їм допомогти це чимскоріше засвоїти. Ми повинні переконати всіх фактами життя, що конечно будувати нашу церковну помісність вже тепер і слід розпочинати це з низів, якщо тут чи там ще до цього не готові архиєреї. Треба довести скептикам і байдужим, що існують великі вартості саме у нашому обряді, у його плеканні й збереженні та у приверненні традицій. Конечно вказувати на невластиві обрядові чи літургічні практики, чужі нам пасторальні методи, запозичені під впливом „моди" і фальшивого модернізму. Слід на здобутому досвіді вчити інших, що, наприклад, навіть англомовних українців можна призвичаїти до української літургічної мови та переконати в тому, яким згубним для самого існування нашої Церкви може бути впровадження чужої літургічної мови.

Не чекаймо, що це все за нас зробить Патріярх. Він же своїм посохом не повчить Владик, що Архиєрейську Святу Літургію треба служити, а не „президіювати". Він також не стягне червоних поясів і ґудзиків з ряс монсеньйорів, прикрашених ще крилошанськими хрестами. Це треба робити свідомим священикам і мирянам тактовно, розумно, відповідально, але й рішучо.

І так, є ще пребагато інших справ, які залежать насамперед від низів, від активного мирянського елементу в Церкві і від патріярхальних діячів в першу чергу. Але для цього треба працювати в Церкві, а не лише кричати під церквою. Працею і жертвенністю виявимо, що ми не тільки протестуємо, але й будуємо. Можна мати критичні погляди на таке чи інше потягнення єпископа або священика, але треба бути наскрізь льояльним і вірним членом своєї Церкви, активним парафіянином і прикладно практикуючим мирянином.

Замість підносити неґативну критику, коли будується для великої громади так потрібну церкву, мовляв вона не конечна, або вести шептану пропаґанду, щоб не давати на таку церкву гроші, слід би таким людям включитися активно в її будування. Але при цьому треба домогтися таких впливів, щоб та церковна громада не пішла на манівці, не вводила чужі обрядові практики й не служила засобом денаціоналізації нашої молоді. Більше включення у наші церковні щоденні справи в дусі постанов вже відбутих Синодів напевно допоможе більше і великій справі нашого Патріярхату.

Українському Пінокієві п'ятдесят років

Рівно тому п'ятдесят років, 1923 р. у Львові у видавництві М. Таранька з'явився переклад з італійського проф. Євгена Онацького, у Львові, архитвір в світовій літературі, „Пригоди Пінокія", Карла Кольоді. Казково - ґротескний твір Кольоді описує фантастичні пригоди хлопчини виструганого з дерев'яного поліна і оживленого батьківською любов'ю, столяра Антонія.

В тридцяти шости розділах твору, тридцять шість пригод Пінокія, що в них встряває дерев'яний хлопчина з приводу тридцятишости видів нечемности, невторопности і неслухняности. Тридцятьшість розділів твору, це стільки ж, захованих у хвилюючій фабулі, навчань для юного читача, що не слід бути таким, як нечемний Пінокіо, бо нечемність приносить тільки шкоду тому, хто її поповняє.

Сорок сім років пізніше від появи перекладу Є. Онацького, совєтське видавництво „Молодь" в Києві, надумалось випустити цю висококодидактичну книжку в перекладі Ю. Авдєєва. Порівнюючи обидва переклади ми зі здивуванням спостерігаємо наскільки соковитіша, барвистіша і дохідливіша мова перекладу Онацького від мови Авдєєва, яка за сорок сім років „нечуваного розквіту української мови" в підсовєтських умовах, залишилась позаду, до того ж „збагатившись" всякими старшобратськими „кастрюлями".

Намагання перевидати в цьому ювілейному році пригоди чудового нечемнюха Пінокія в перекладі Є. Онацького розбилися об брак відповідних фондів. Брак цього, виїняткових дидактичних якостей, твору, в бібліотечці нашої дітвори, це велика шкода. Цю шкоду може оцінити тільки той, що в дитинстві зачитувався в перекладі Онацького і досьогодні не забув хвилюючих походеньок дерев'яного хлопчини. А може б все таки перевидати „Пригоди Пінокія"?

Л-й

ТАРЗАН, Ч. 7053. Іто чує крик Тарзана

Тарзан відходить в темряву джунглів, щоб придумати плян для рятування Іта... В тій хвилині, що я міг би зробити, то дати якусь надію моєму приятелеві!.. Звук, який ошалілі тубільці сприймають за ричання самця-мавпи — є для їхнього полоненого джерелом потіхи... Тарзан!